

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Rim og Sange til Fædrelandets Historie, samlede og den Danske Ungdom tilegnede

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Rim og Sange til Fædrelandets Historie, samlede og den Danske Ungdom tilegnede", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1849_953-com-root.pdf (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

Indledningen til "Dronning Margrete" er skrevet af C.J. Brandt.

hoffet.

herredømme.

for.

sikkert.

dygtig, snu.

herredømme.

alene få Danmark.

handling, bedrift.

nabofolk; broderfolk.

ganske vist.

fællesskab, forening.

allerede.

ønske inderligt eller bestemt.

dygtig, snu.

bestemmelser, planer.

kaldtes.

navnet Margrete eller Margrethe stammer fra det latinske 'margarita' og det græske 'margarítēs', der betyder 'perle'.

ypperlig, fortrinlig.

allerede.

dygtig, snu.

først og fremmest.

svære, vanskelige.

den sorte død, pesten.

som er dronning for tre riger; som bærer tre kroner.

Indledningen til "Det nordiske Trillinge-Rige" er skrevet af C.J. Brandt.

sigter til de tre lande i Kalmarunionen (1397-1523) Danmark, Norge og Sverige.

forblev.

parter, gruppering.

udvalgte.

fællesskab.

laves, fremstilles.

fuldstændig.

næppe.

prædikeren, dvs, den ukendte forfatter til *Prædikerens Bog*.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

hån, spot.

laves, fremstilles.

dvs. lempeligt, forsigtigt.

fuldmægtig frue og ret husbond.

evne, formåen.

herredømme, magt.

dvs. verdens.

sigter til de tre lande i Kalmarunionen (1397-1523) Danmark, Norge og Sverige.

kan blive til skade; kan skade.

som jeg lavede for deres bedste.

bestemmer (over), styrer.

høre til, høre under.

tjener; ung mand.

henvende særlig opmærksomhed; tillægge særlig betydning.

bestemme.

smerte.

skade, ulykke.

Indledningen til "Kristen Pedersen" er skrevet af C.J. Brandt.

kraft, styrke.

i øvrigt kendt for.

forfædrenes.

udlægning, fortolkning.

dvs. fornemmelig, først og fremmest.

i hele sit forfatterskab.

toneangivende.

kamp, strid.

bedømmelse, vurdering.

bøger, der indeholder lægeråd eller oplysning om lægemidler, etc.; håndbog, der giver oplysninger af medicinsk art for personer, der ikke er uddannede læger.

agtværdig dansk mand.

her: Danmark.

ligemand.

danskerne.

dvs. af.

her: stridslysten.

tildelt, tilskikket.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

gejstligt overhoved.

behandlede dem overlegent, foragteligt.

tyskerne.

franskmændene.

med ihærdighed efter; flittigt efter.

trykke.

var meget.

dvs. indholdet.

koldfeber.

sjællænder.

danskerne.

trykke.

ordsprog; sigter også til Peder Laales ordsprogssamling *Incipit iustissimus legifer et diuinarū virtutū optimus preceptor Petrus laale Danorum lux: Et doctorum virorum euidens exemplum atque specimen*, udg. Gotfred af Ghemen (1515).

variant af ordsproget 'morgenstund har guld i mund', se Mau 1879, nr. 6.590, og Grundtvig 1845, nr. 1.009.

oversatte endvidere.

Grundtvig sigter formentlig til Peder Syvs *Et Hundrede Udvalde Danske Viser, Om Allehaande merkelige Krigs-Bedrivt og anden selsom Eventyr, Som sig her udi Riget Ved Gamle Kemper, Navnkundige Konger, og ellers fornemme Personer begivet haver, af Arilds Tid til denne nærværende Dag. Forøgede med det Andet Hundrede Viser Om Danske Konger, Kæmper og Andre, Samt hosføiede Antegnelser, Til Lyst og Lærdom* (1695), også kaldet *Tohundredvisebogen*.

heldigvis, lykkeligvis.

tyskerne.

danskerne.

endog.

runerister, dvs. en person, der er kyndig i at riste (indridse) og tyde runer.

Indledningen til "Anders Vedel" er skrevet af C.J. Brandt.

bestemmer, hersker.

særlige, karakteristiske.

tryk.

trekvart.

efternavnet Vedel er en latinisering af stednavnet Vejle.

ville.

dygtige.

skabte.

trykke.

er den ypperste, har fortrinnet.

skal leve (optativ).

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

danskerne; det danske sprog.

er Anders den ypperste, har Anders fortrinnet.

her: i landet; ubestemt stedsangivelse, folkevisestil.

variant af ordsprog, jf. ordsprog, jf. Mau 1879, bind 2, s. 232, og Grundtvig 1845, nr. 2.266.

også.

fanebærer, bannerfører; hædersmand.

(den) gamle mester.

her: skriver godt.

her: tungemål, sprog.

Indledningen til "Peder Syv" er skrevet af C.J. Brandt.

ophav.

særlige, karakteristiske.

ordsprog.

i.

vise taknemmelighed over for de mænd.

indsats.

ordsprog, jf. Mau 1879, nr. 2.712, og Grundtvig 1845, nr. 842.

grundlag, god grund.

glemmes.

ordsprog, jf. Mau 1879, nr. 6.590, og Grundtvig 1845, nr. 1.009.

ordsprog.

såvel.

som.

ordsprog.

det danske sprog.

jf. talemåden 'at så til hælvtten med en', dvs. således deler man udbyttet, se Mau 1879, bind 1, s. 390.

ordsprog, jf. Mau 1879, nr. 10.202, og Grundtvig 1845, nr. 2.662.

lokkeord, hvormed man kalder på en kat; "kis til sin kat" kan også bruges som udtryk for at blande sig i andres sager.

udtryk for noget småt, ubetydeligt eller tåbeligt.

sprang i stumper og stykker; blev til en flintblok, som er hård, men skør.

ordsprog.

Indledningen til "Thomas Kingo" er skrevet af C.J. Brandt.

rigtigt.

allerede.

fremragende.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

meddelte.

således.

beherske ordene eller sproget.

ophøjet værdighed.

her: i Danmark.

bragt til verden.

også.

her: slægt, afstamning.

dvs. højtidskvad, højtidsange.

opstandelse.

bebudelsen af julen (dvs. af Kristi fødsel).

bøjer (poetisk).

Indledningen til "Thomas Thaarup" er skrevet af C.J. Brandt.

dvs. rådede, bestemte.

er den ypperste.

her: Det Kongelige Teater.

det sene efterår.

høstede marker, der efterfølgende anvendes som græsarealer for kvæg.

således.

også.

her: Danmarks.

kvad, digte.

Indledningen til "Adam Øhlenschläger" er skrevet af C.J. Brandt.

rigtignok.

adskilte sig, gjorde sig bemærkede.

herhjemme.

bebuder.

nabofolk; broderfolk.

kunsthæderige stil.

(først) for nylig.

bedrifter, gerninger.

oplyse, klarlægge.

fremragende.

gitret; rækværket.

fingerring af guld.

frugtbar.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

tilvirket (som).

også.

pragt.

danske digters.

forbillede.

al den stund, altid.

endnu.

hal, borgsal.

bæger, hvorved der aflagdes løfte om store bedrifter; tillige en henvisning til skjaldeguden Brage.

Indledningen til "Bernhard Severin Ingemann" er skrevet af C.J. Brandt.

delte.

slagmarken.

heltene, krigerne.

folkevisen.

riddernes heltedåd.

således.

tiden under Valdemar 1. Store, Knud 6. og Valdermar 2. Sejr, 1157-1241.

valdhornet.

her: i Danmark.

ligesom.

folkevisens.

Anvendt litteratur

- Grundtvig, N.F.S. (1845) *Danske Ordsprog og Mundheld, samlede og ordnede af Nik. Fred. Sev. Grundtvig*. København
- Kingo, Thomas (1941) "Som dend Gyldne Sool frembryder" i *Samlede Skrifter*, bind 1-7; bind 4, s. 513-516 [1689]. København
- Laale, Peder (1506) *Incipit iustissimus legifer et diuinarū virtutū optimus preceptor Petrus laale Danorum lux: Et doctorum virorum euidens exemplum atque specimen*, udg. Gotfred af Ghemen. København
- Mau, Edvard (1879) *Dansk Ordsprogs-Skat*, bind 1-2. København
- Syv, Peder (1695) *Et Hundrede Udvalde Danske Viser, Om Allehaande merkelige Krigs-Bedrivt og anden selsom Eventyr, Som sig her udi Riget Ved Gamle Kemper, Navnkundige Konger, og ellers fornemme Personer begivet haver, af Arilds Tid til denne nærværende Dag. Forøgede med det Andet Hundrede Viser Om Danske Konger, Kæmper og Andre, Samt hosføiede Antegnelser, Til Lyst og Lærdom*. København